

STÖDET FÖR BIODLING CAP-finansieringsperiod 2024

CAP-SAMMANDRAG 2/2024

Tidskriften
Mehiläinen har
fått nytt utseende

Presentation av en
genomsnittlig
finländsk biodlare

Förbered dig för svärmningssäsongen

ISSN 0783-3377 (tryckt)

ISSN 2490-1709 (webbpublikation)

Utgivare:

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry
Finlands Biodlares Förbund FBF rf

Kontor:

Ulrikasborgsgatan 1 A 3
00130 HELSINGFORS
010 387 4770, 044 306 3200
sml@hunaja.net
hunaja.net

Ordförande

Rami Heikkilä, 050 5116908
rami.heikkila@hunaja.net

Verksamhetsledare, chefredaktör

Susanna Eloranta, 044 506 3200
susanna.eloranta@hunaja.net

Kommunikationssakkunnig, redaktionssekreterare

Virpi Aaltonen, 050 382 2428
virpi.aaltonen@hunaja.net

Forskningssakkunnig

Anneli Salonen, 050 470 6411
anneli.salonen@hunaja.net

Rådgivare inom biodling

Maritta Martikkala, 050 303 0890
maritta.martikkala@hunaja.net

Ombrytning

Hanna Hauta-aho / Hanna Hau Oy

Tidskriften utkommer fem
gångar år 2024
Prenumerationspris 85 €

Material och annonser till nästa nummer
bör vara oss tillhanda senast 20.5.2024.
Tidningen utkommer vecka 26.

Annonsspriser finns på
vår webbplats: <https://hunaja.net/sv/biodling/tryckalster-och-annat-material/mehilainen-tidningen/>

Medlemssidor:

<https://hunaja.net/sv/forbundet/logga-in-pa-medlemssidorna/>

Pärmbilder: Virpi Aaltonen

Tryckort:

PunaMusta, Tammerfors 2024

DROTTNINGENS MÄRKFÄRGER

Våren stundar på bigårdarna. Läs om vårens och försommarens sysslor och ta en titt på frågorna från enkäten om vinterförluster på sidorna 6–8.

Passa på att öva med en inhemsk honungstävling och nå framgångar i Apimondia! Råd kring både grundläggande hantering och finputsning av honungen hittar du på sidorna 12–15.

Honung och rabarber är en sursöt duo. Testa recept med honung på sidorna 30–31.

INNEHÅLL

3 Vårens första Mehiläinen	17 Den finska biodlingens innersta väsen
4 Svärmning	19 En helt vanlig biodlare
5 "Lapissa kaikki kukkii nopeasti..."	20 Pollineringsjästen på Åland
6 Våren är på väg, björnarna vaknar och bina kan bli svärmlystna	21 Förekomsten av amerikansk yngelröta i åländska bisamhällen
8 Läs mer om enkäten om vinterförluster och svara online	22 En fototävling har utlysts
9 Ministeriet diskuterade biodlarbranschen	23 Bakom och framför kameran
10 Många slags biodlare, många slags honung	24 Lapplands pollinatörer
12 De bästa tipsen för Apimondias honungstävling	25 Nya växter i förteckningen över invasiva främmande arter
13 Tävlingsbidrag till Apimondia i Köpenhamn	26 Parningsstation med varroaresistenta drönare i Ruovesi
14 Skräp i honungen	27 I korthet
15 Vem producerar Finlands bästa honung 2024?	28 In memoriam Pentti Sippo
16 Bipollinering i mars: funkar det?	28 Evenemang
	30 Ett fulländat giftermål mellan surt och sött
	32 Säljes

BILDER I UPPSLAGET: TARJA OLLIKKA, KIRSI TUURA OCH VIRPI AALTONEN

Ministeriet diskuterade biodlarbranschen

Jord- och skogsbruksministeriet bjöd i mars in aktörer inom biodlingssektorn att diskutera genomförandet av CAP-projektet och aktuella branschfrågor.

Jord- och skogsbruksministeriet ordnade i mars ett omfattande presentations- och diskussionstillfälle om biodlingen för de som genomför projekt inom ramen för CAP. Tillfället leddes av konsultative tjänstemannen **Pekka Sandholm**, och FBF:s projekt presenterades av **Susanna Eloranta** och ordförande **Rami Heikkilä**. Föreningen Suomen Tumman Mehiläisen Hoitajat ry företrädde av **Markku Pöyhönen** och Ålands Biodlarförening representerades via Teams av **Marit Wiklöv**. Av projektpresentationerna framgick att alla CAP-projekt inom biodlingssektorn fått en god start. Jurist **Eija Korpela** presenterade CAP ur Livsmedelsverkets perspektiv, och ministeriets specialsakkunnig **Milja Keskinen** jämförde Finlands och andra länders genomförande av sina respektive CAP-projekt.

Utöver presentationer var målet med tillfället att samla in erfarenheter av CAP-projektet ur ministeriets, Livsmedelsverkets och projektgenomförarnas perspektiv. Man var överens om att CAP lett till betydligt större administrativ börda än det föregående EU-programmet. Man konstaterade samstämmigt att övergången till CAP inte till alla delar förlöpt på önskat sätt. Det var en stor överraskning för alla parter att CAP i jämförelse med EU-program medförde stora förändringar med avseende på administration, finansiering och genomförande. Nu när CAP27-programperioden närmar sig sitt slut, börjar man i EU så småningom att planera en ny programperiod. FBF är också aktivt i planeringen av den nya perioden.

Oförändrade villkor för stödet enligt antal bisamhällen

Ett av de teman som togs upp var övervintringsstödet som utbetalas enligt antal bisamhällen. Ministeriets specialsakkunnig **Mika Survonon** berättade om detta. Stödsumman är fortfarande 25 euro per samhälle och stödets nedre gräns är 15 bikupor. Villkor för stöd är också att odlaren får försäljningsinkomster från biodlingen

och följer bestämmelserna i lagstiftningen om registrering av djur. Under tillfället fördes en givande diskussion kring stödet. Livsmedelsverket önskar till år 2025 ändringar i anmälningen av placeringen av bikuporna. FBF följer med situationen och medverkar i planeringen, eftersom tillfällig flyttning av bisamhällen måste beaktas i sammanhanget. FBF betonade också att det digitala stödansökningssystemet ska göras mer användarvänligt. Förbundet ordnar en utbildning under våren, för att göra underlätta stödansökan för biodlarna. Ekostöd diskuterades också. Enligt Survonon kommer det att ordnas en särskild träff kring dessa.

Det uppdaterade honungsdirektivet innebär ändrade bestämmelser om märkning

Ministeriets regeringsråd **Anne Haikonen** presenterade hur översynen av honungsdirektivet framskrider i EU. Ändringar är på kommande när det gäller ursprungsmärkning av honungsblandningar som innehåller honung från olika länder. När direktivet (2001/110/EU) trätt i kraft måste etiketten på framsidan av förpackningar ange ursprungsländerna i fallande ordning enligt viktandel av innehållet samt respektive ursprungslands procentandel. Medlemsstaterna kan dock besluta att ange procentandelarna endast för de fyra största ursprungsländerna, så länge de står för över 50 % av blandningens vikt. Om 50 % inte uppfylls, måste alla länder anges. På mycket små förpackningar kan ursprungsländerna anges med ISO-3166-1-landskoder med två bokstäver. Ändringen av direktivet innebär också ett förbud mot att sälja filtrerad honung som honung. Honungsdirektivet ska träda i kraft sommaren 2024. Under hösten kan det nationella genomförandet alltså inledas.

Luke samordnar skyddet av det nordiska biet

Forskare **Petra Tuunainen** från Luke presenterade arbetet för att skydda det nordiska

ka biet. Detta arbete är en del av bevarandet av ursprungsraserans arvsanlag, som ingår i CAP-planen. För denna uppgift har man inrättat en genarbetsgrupp som ska främja bevarandet av det nordiska bruna biets genresurser genom praktiska åtgärder och fungera som en förbindelselänk mellan FBF, Suomen Tumman Mehiläisen Hoitajat ry, jord- och skogsbruksministeriet och Luke. Lukes statistikdirektör **Faiz Alsuhail** berättade om statistikföring av uppgifter inom biodlingssektorn. Luke har till uppgift att samordna statistikföringen inom sektorn, eftersom uppgifterna ska föras vidare ända till Europeiska kommissionen. ●

TEXT OCH BILDER SUSANNA ELORANTA

Ordförande Rami Heikkilä och verksamhetsledare Susanna Eloranta representerade FBF under tillfället. Om ministeriets synpunkter berättade bland andra Pekka Sandholm (nere till vänster) och Milja Keskinen.

Våren är på väg, björnarna vaknar och bina kan bli svärmlystna

Våren kittlar biodlarens sinne. Vi väntar med iver på rensningsflygningen och videblomningen. Borde bina få foder? Är svärmning att vänta redan i maj eller kanske först i juni? Björnarna vaknar, och de första björnskadorna sker vanligen i början av april.

Biodlare är ofta tvungna att försöka förutspå vädret. Nätterna under andra halvan av mars ser ut att bli kalla, och dagtid kommer vi knappast upp i fem grader ens i söder. Någon dag kan det ändå bli så pass varmt att bina kan ge sig ut och uträtta sina behov. Bina rensningsflyger i mindre grupper, och yngelsättningen börjar så småningom mitt i vinterklotet.

Vanligtvis öppnas bikupor inte i mars. Nu har vi dock i första veckan i mars inspekterat bikupor som flyttats för ett försök med växthuspollinering. I dem hittades redan ett litet område med täckta yngel. Yngelsättningen har alltså inletts i slutet av februari. Mer omfattande yngelsättning kräver dock pollen och nektar. Man väntar alltså med iver på videblomningen. Det är viktigt att hela våren följa med födosituationen och vid behov ge stödfoder i form av små givor sockerdeg eller 50-procentig sockerlösning.

Täckta drönarlarver till återvinning i maj

Behandlingsteknisk varroabekämpning börjar genast i maj. Drönarkakorna placeras intill yngelområdet, såvida det inte redan

finns drönarkakor som tömts på vinterfoder. Uppfödningen av drönare börjar vid samma tid som byggandet av celler, när bisamhället har blivit starkare och det finns tillräckligt många unga bin.

Drottningodlare behöver drönare för deras egentliga uppgift, men andra biodlare kan samla in dem för andra ändamål, som föda till sig själv eller som foder för höns eller andra husdjur. En ansökan om att drönarlarver ska få användas som livsmedel är just nu på väg genom EU-byråkratin. Om vi en dag får ett positivt svar på ansökan, kan de säljas som livsmedel i alla EU:s medlemsländer.

Olika sätt att kontrollera svärmdriften

Svärmdriften är en grundläggande instinkt hos biet, och utnyttjas inom drottningodling. Den får samhället att föda upp och mata så många som tiotals drottningceller på samma gång. Om bisamhället i stället tillåts svärma okontrollerat förlorar biodlaren en stor del av sina bin och sin skörd, samt kanske också en värdefull drottning. Därför försöker man alltid förhindra svärmning. Det bästa sättet är att

tillräckligt ofta byta ut drottningen mot en drottning som på grund av sina arvsanlag är mindre svärmdrängbenägen, och att i rätt tid ge bisamhället tilläggsutrymme. Att mer utrymme ges för tidigt på våren kyler ner yngelrummet och ökar sjukdomsrisken – särskilt för kalkyngel och europeisk yngelröta – och gör att samhället utvecklas långsammare. Lagom mycket tilläggsutrymme som ges i maj får bisamhället att växa under kontrollerade former.

Det är dags att börja hålla utkik efter tecken på svärmning när yngelsättningen fyller två lådor. I oklara fall kan tilläggsutrymme ges exempelvis ovanpå den första lådan, med tidningspapper mellan lådorna. Tidningspappret förhindrar att bikupan kyls ner, särskilt om vårvädret plötsligt blir kallt. Bina river bort pappret när de behöver mer plats. Tilläggslådan kan även placeras under den första lådan, så att tilläggsutrymme inte kyler ner yngelrummet.

En vilseledande manöver för att undvika svärmning

Ett tecken på att det är svärmning på gång är att det finns drottningceller med ägg och larver som bina börjat mata. I denna

situation måste biodlaren vilseleda bina. Ett fungerande sätt är att skilja flygbina från bikupans övriga invånare. Då flyttas alltså den gamla drottningen, de unga bina och alla larver till ett nytt samhälle i andra änden av bigården. Till flygbina lämnas dock en eller två drottningceller i den ursprungliga bikupan. Metoden fungerar bra så länge det görs medan det finns otäckta yngel i drottningcellerna.

Under de senaste åren har svärmning verkligen varit på tapeten. FBF strävar efter att höja biodlarnas kunskapsnivå för att så långt det är möjligt undvika att svärmar kommer på avvägar. Biodlarna måste få utbildning i att kontrollera svärmningen, och drottningodlare bör stödjas när det gäller att avla fram mindre svärmdrängbenägna bin. Svärmdrängarna gör ett fint talarbete när de hjälper till att fånga in svärmar, ofta i krävande förhållanden. Biodlingssektorn behåller sitt goda rykte om vi ser till att förhindra svärmning och hanterar det på ett bra sätt om det ändå inträffar.

Låt bina dricka i tid

På våren söker sig bina till vatten så snart det blir passande flygväder. De behöver vatten exempelvis för att blöta upp eventuellt kristalliserat vinterfoder. Mineralhaltigt vatten är särskilt lockande för bin.

På våren kan de skaffa vätska exempelvis från färskt sågspån eller salt, fuktig sandningssand.

Tack vare god inlärningsförmåga, effektiv kommunikation och gott minne söker bina alltid upp vatten på samma ställe. Det är bra att genast på våren lära bina var vatten finns, och upprätthålla vattentillgången utan avbrott. Om bigården finns på en plats som lätt blir mycket varm eller om det blir en värmebölja ökar antalet vattensamlare bin. Grannsämjan kan sättas på prov om bina bestämmer sig för att grannens simbassäng är den bästa vattenkällan.

Anmäl alltid björnskadorna på björnkartan!

Björnar har orsakat skador på bigårdar sedan 1980-talet och FBF har ända sedan dess bevakat biodlarnas intressen i björnskadorendena. Insatser för att förebygga skador orsakade av björnar har utvecklats i samarbete med Finlands viltcentral, och ersättning för skadorna har förhandlats fram i jord- och skogsbruksministeriet. Man har redan länge fått elstängsel kostnadsfritt för att skydda sin biodling mot skador. Stängslen ger dock inget hundra procentigt skydd, alltid finns det någon björn som tar sig igenom eller under stängslet. Som självrisikandel är biodlaren tvungen att skaffa en strömkälla och att gärda in bigården och underhålla stäng-

slet kräver en enorm arbetsinsats.

Björnar har jagats med dispens för s.k. stamvårdande jakt. Under de senaste åren har dock klagomål förhindrat jakten eller begränsat den i betydande mån. Björnstammen har alltså fått växa i fred. Jaktens framtid är också oviss. Trots jakt har björnstammen legat en bra bit över en gynnsam skyddsnivå, vilket innebär cirka 1 000 individer. Enligt Lukes senaste stamuppskattning uppgår det totala antalet björnindivider till 2 100–2 225.

Det är nu viktigare än någonsin att biodlare anmäler björnskadorna också till FBF:s björnkarta. Anmälan till myndigheten är nödvändig för att du ska kunna få ersättning, men även FBF behöver information om skadan för att kunna bevakat biodlarnas intressen. Informationen når inte förbundet via myndigheterna. FBF strävar efter att trygga biodlingen även i trakter där det finns gott om björnar. Det behövs ett omfattande samarbete. Anmäl alltså björnskadorna så snart som möjligt efter att du lagt märke till dem, via den björnskadablankett som finns på FBF:s webbplats.

På förbundets webbplats finns mer information om vad du kan göra för att förebygga björnskadorna och om vad du gör om en skada inträffat: <https://hunaja.net/sv/biodling/bjornskador/>. ●

 TEXT OCH BILDER MARITTA MARTIKKALA

I detta samhälle finns det bin på varje kakavstånd, men samhället behöver ändå inte mer utrymme ännu. En inspektion av ynglen visar att de täckta ynglen sammantaget täcker cirka en kaka, och de otäckta ynglen cirka två kakor. Var redo att ge en tilläggslåda vid nästa inspektion om cirka en vecka. Från två fulla kakor med täckta yngel föds om cirka en vecka nya arbetsbin i en sådan mängd, att de kommer att behöva en hel låda. Mer utrymme behövs alltså först om en vecka.

Vatten behövs för att lösa upp kristalliserat vinterfoder och för att kyla av bikupan. Bin föredrar mineralhaltigt vatten framför rent vatten. Lagg mossa eller en liten mängd grovt havssalt i vattenkärlet. Alghaltigt vatten är särskilt angenämt för bin. Bin hämtar helst vatten på 50–100 meters avstånd från bigården, så vattenkärlet behöver inte nödvändigtvis finnas alldeles intill bikuporna.

När vi vill förhindra svärmning, måste vi främst vara uppmärksamma på om samhället blivit starkare och behöver mer utrymme. Drottningcellerna hör till "inredningen" i bikupan, men om de innehåller ägg och bina börjat mata upp larverna, planerar samhället att svärma. I detta samhälle krävs en vilseledande manöver, för det finns fler drottningceller än vad som syns på denna kaka. Att drottningcellerna är färre än fem kan däremot tyda på att samhället står i beråd att göra ett stilla drottningbyte.

Skräp i honungen

Pollenkorn, vaxsmulor eller större främmande partiklar på honungens yta är inte lockande för konsumenten. Honungen måste hanteras med noggrannhet eftersom produktionen omfattar många moment där skräp kan hamna i förpackningen. Utrymmen där honung och förpackningsmaterial förvaras kan också påverka honungens doft och smak.

Skräp kan hamna i honungen redan i bikupan, eller medan honungen hanteras. Du blir av med en mycket stor del av skräpet om du silar honungen omsorgsfullt efter slungning. Om mycket skräp ännu återstår efter silning, är det dags att ta en närmare titt på de silar som använts. En nylonsil kostar mindre än tjugo euro. Den fångar upp också små skräppartiklar ur slungad, flytande honung.

Klarningsskedet är viktigt för att få bort skräp. Skräp och vaxsmulor som kan ha hamnat i honungen stiger till ytan med luftbubblor när nyslungad, silad honung får stå några dygn i slungrummet i rums-temperatur. Därefter är det lätt att avlägsna skräpet. Efter silning och klarning kan det ännu finnas pollenpartiklar i honungen. De är egentligen inte skräp eftersom pollenet ju är en del av honungen, men kan ändå väcka frågor hos konsumenterna.

I tävlingen "Finlands bästa honung" ges varje år många anmärkningar på grund av skräp i honungsproverna. I värsta fall kan skräpet leda till att en i övrigt utmärkt

honung med intressant smak faller ur tävlingen. Varje år går många biodlare misste om diplom på grund av honung som innehåller för mycket skräp (fler än 10 små partiklar).

Se upp med hanteringsutrymmet och dina kläder

Ibland hittas även större skräp i honungsburkar, såsom fibrer eller hårstrån. Möjliga orsaker är att tapprummet eller förpackningarna inte är så rena som de borde, eller att husdjur tagit sig in i tapprummet. Det kan också bero på klädelsen hos den som hanterar honungen. Det är också viktigt att beakta de förhållanden där honungen förpackas. Honungen ska tappas på burk i ett rent, dammfritt utrymme dit inga husdjur får komma in. I tapprummet är det bra att hålla håret uppsatt eller använda skyddsmössa. Vidare bör den som hanterar honungen bära kläder som inte ger ifrån sig ludd eller fibrer, partiklar som lätt kan sugas in i burkarna med luften när burklocken stängs. Plastburkar som är laddade med sta-

En nylonsil är en billig och lönsam investering. Silning är ett effektivt sätt att avlägsna även små partiklar ur honungen. Det är lätt att föra över silad honung från den nedre kranen på tappningskärlet till förvaringskärlet.

tisk elektricitet drar lätt till sig orenheter som svävar i luften.

För att biodlaren ska lägga märke till skräp i honungen är det viktigt att sörja för god belysning i tapprummet, och använda läsglasögon om det behövs. Då är det lättare att få syn på skräp i botten på tomma burkar och skräp som hamnat i burkarna under tappningen. Det är enkelt att avlägsna synliga skräppartiklar innan locket sätts på plats.

I flytande honung syns ibland svarta prickar som inte stiger till ytan när man låter honungen stå. De kan vara frågan om sporgömmen av kalkyngel. Riklig användning av rökpust, vars bränsle bildar sot, kan ibland leda till att sotflagor hamnar i honungen. Sotflagor fångas inte alltid upp av honungssilen, och kan synas som svarta prickar i honungsburken.

Bismak frånförvaringsutrymmen eller rökpust

Det händer att honungsburkar förvaras i utrymmen med otrevlig lukt, till exempel ett kallförråd eller en källare. Utrymmets

Biodlare måste se upp så att inget skräp hamnar i honungen. En konsument som råkat köpa en burk med mycket skräp i kommer kanske att undvika honungshyllan i fortsättningen.

SÅHÄR FÖREBYGGER DU ORENHETER OCH BISMAK:

- Sila honungen och låt den stå så att skräp stiger till ytan.
- Hantera och förvara honungen i ett rent, dammfritt och luktfritt utrymme.
- Förvara tomma förpackningar skyddade i ett rent, luktfritt utrymme. Kontrollera att förpackningarna är rena innan honungen tappas på burk.
- Använd luddfria, rena kläder eller skyddskläder samt hårskydd när du tappar honungen på burk. Använd läsglasögon vid behov.
- Se till att kärl och utrustning för förvaring och hantering är i rostfritt stål eller av plast av livsmedelskvalitet.
- Använd nya lock även om du återanvänder burkar.
- Minimera användning av rökpust vid skattning.

lukter kan föregripigt nog sätta sig i tomma förpackningar och därigenom också i honungen. Honung kan också få en bismak av förvaringsutrymmet om honungsförpackningarna inte sluter tillräckligt tätt. I honungstävlingar hittas varje år ett par honungsprover där det är tydligt att bismaken eller bilukten beror på burken. Att biodlaren använder rökpust för mycket vid skattning kan också ge honungen en otrevlig lukt eller bismak. Vidare kan bismak bero på metalldelar i hanteringskärl eller lagringstankar.

Om du vill tappa honung i återanvända burkar ska du endast använda förpackningar som använts för honung. Då undviker du att din honung tar smak eller doft av andra livsmedel, såsom ättikskonserver. Om du återanvänder burkar är det alltid bäst att använda nya lock. ●

TEXT ANNELI SALONEN
BILDER TARJA OLLIKKA

TARJA OLLIKKA

Vill du bli svärkräddare?

Svärkrningssäsongen känns fortfarande avlägsen, men det är bra att förbereda sig i god tid. Trots god skötsel händer det ibland att en bisvärkr tar sig ut ur bikupan. FBF driver därför också kommande sommar en svärkrtelefon, dit man kan ringa om man upptäckt en bisvärkr. Den som svarar vidareförmedlar informationen till en WhatsApp-grupp där regionens svärkräddare enas om vem som ska hämta svärkrmen. Grupper i alla regioner tar gärna emot nya svärkräddare. Särskilt i Kymmenedalen finns ett stort behov av nya svärkräddare. Du kan anmäla dig genom att skicka dina kontaktuppgifter och ange ditt verksamhetsområde till FBF:s forskningssakkunnig **Anneli Salonen**: anneli.salonen@hunaja.net eller 050 470 6411.

ANNELI SALONEN

Den finska biodlingens innersta väsen

I en nyligen genomförd enkät tog vi reda på hur biodling går till hos oss. Variationen är stor, men bilden av en typisk finländsk biodlare träder ändå fram ur enkätsvaren.

FBF genomförde i mars en enkät för att kartlägga hur det går till på de finländska bigårdarna. Det fanns frågor inom tolv olika ämnesområden. Enkäten besvarades av 184 biodlare, ungefär lika många män som kvinnor. 70 procent av de svarande var i åldern 30–64 år. En tredjedel av de svarande var från Nyland eller Egentliga Finland, men svar inkom från samtliga landskap. Cirka hälften av de svarande var hobbyodlare. 37 procent av de svarande uppgav att biodlingen ger en extra inkomst, och 8 procent av de svarande att verksamheten ger en betydande extra inkomst. 4 procent var yrkesbiodlare.

Över hälften har italienska bin

Det italienska biet verkar enligt enkäten vara den överlägset vanligaste rasen på finska bigårdar. Över hälften av biodlarna föder upp denna ras. Krainerbin (15 %) och buckfast-bin (13 %) är i stort sett lika vanliga på landets bigårdar. Endast drygt tre procent av de svarande har nordiska bin. Därtill angav en del att deras bin är av blandras.

Majoriteten av odlarna (79 %) köper åtminstone ibland drottningar från drottningodlare. Många både köper och producerar egna. Cirka en tredjedel angav att de själva föder upp drottningar, och runt fyra procent att de låter sina kupor byta drottningar sinsemellan. 11 procent av de svarande förlitade sig på importerade drottningar.

Det är i allmänhet lätt att hitta en plats för sin bigård

Nästan 70 procent av de svarande angav att det är lätt att hitta platser för sin biodling. 16 procent av de svarande sade sig ha haft svårt att hitta en plats för sin bigård. Som orsaker till detta

angavs att det finns många biodlare i området, att man inte känner några markägare, att det inte finns lämpliga platser som kan nås med bil, att människor i tätorter är rädda för bin eller att det finns björnar i området. Endast en svarande betalar för platsen.

Antalet olika platser med bigårdar varierade mellan 1 och 60. 45 procent av de svarande hade endast en plats. De längst bort belägna bigårdarna fanns på 450 kilometers avstånd från biodlarens hemort, i dessa fall har biodlare kanske bikupor exempelvis vid sommarstugan, mycket långt hemifrån. Bland de svarande hade 23 procent bigårdar i en tätort eller i ett stadsområde. På vissa orter måste sådana bigårdsplatser anmälas till kommunen. 17 procent av de svarande angav att deombetts att placera bikupor inärheten av odlingar som behöver pollineras av insekter.

Under 10 procent av de svarande erbjuder pollineringstjänster. Som orsaker till att man inte erbjuder sådana tjänster nämns att det är arbetsamt att flytta bikuporna, tidsbrist, andra biodlares aktivitet inom pollineringstjänster, växtskyddsåtgärder på åkrarna samt avsaknad av lämpliga vandringskupor. Mer långvariga avtal om pollineringstjänster skulle göra sådan verksamhet mer lockande. Bland de svarande fanns endast några producenter av sorthonung. Produktion av sorthonung skulle vara mer intressant om man kände till lämpliga platser med specifika växter.

En del tittar till sina bikupor mycket ofta

Antalet besök på bigården på ett år varierar mycket mellan biodlarna – från åtta till hela trettio besök om året. Biodlarna besökte i medeltal bigårdarna 17 gånger om året. Ägare till över 50 bikupor har bigårdar på 10–60 olika platser, så en runda för att sköta om dem alla kan omfatta 16–350 kilometer och ta flera dagar i anspråk.

Eltängsel för att hålla björnarna ute fanns hos 33 av de svarande. Åtta av dessa hade stängsel kring alla sina bigårdar. Den genomsnittliga tiden som gick åt till underhåll per år och bigård var cirka tre timmar. Cirka 80 procent av de svarande hade inga björnar inom sitt område eller så hade de inte råkat ut för några björnskador.

Vi sköter gärna allt själva

Biodlarna vill sköta allt själva. Detta framgår i svaren om både slungning och utfodring. Bland de svarande har 88 procent egen slunga och eget slungrum. Endast sex procent använder slungningstjänster. Biodlarna gör i stor utsträckning sitt eget fodersocker: bara en fjärdedel av de svarande köper färdig sockerlösning åtminstone ibland. Det allra vanligaste sättet att utfodra är med lådor.

Enkäten visar att vårutfodring är överraskande vanligt; 63 procent av de svarande gör detta vid behov. Vanligtvis ges foder i form av sockerdeg. Många angav att de på våren även använde föregående sommars foderkakor eller pollenkakor. På våren ger 8 procent av de svarande pollen eller annat proteinfoder.

Vaxkakorna kasseras vanligen för att de blivit mörka eller gått sönder. Precis som när det gäller andra sysslor, smälter de flesta av våra biodlare (69 %) själva ner gamla vaxkakor. Nästan hälften uppgav att de återanvänder träramar genom att koka dem i lutlösning. Även flamning av träutrustning och behandling med Virkon S nämndes i samband med rengöring av utrustningen. Några svarande slänger alla slungade ramar på våren och lägger endast bottnarna i bikuporna.

Penna och papper populäraste bokföringsmetoden

Anteckningar om bigården görs fortsättningsvis främst på papper (76 %). Andra anteckningsmetoder är att använda en Excel-tabell eller att spara text och fotografier på telefonen. En knapp femtedel angav att de använder en app för ändamålet. Några använder fortfarande den gamla metoden att placera en vikt på bikupans tak för att märka ut dess status. Om vikten är i fel position, vet biodlaren att något i bikupan måste kontrolleras.

Ett av de vanligaste digitala sätten att följa med bikuporna är uppföljning av vågsamhällen på FBF:s webbplats (19 %). Man följer även förbundets björnskadekarta. Dessutom använde några av de svarande Hivelog eller någon annan app, egen våg för vägning av bikupor, vilt- eller övervakningskamera eller ett instrument för mätning av bikupans temperatur. ●

TEXT ANNELI SALONEN

TARJA OLLIKKA

Det italienska biet är den vanligaste rasen på bigårdar i Finland. Nästan 80 procent av biodlarna köper drottningar från drottningodlare, men många producerar därtill drottningar i sina egna bigårdar.

Bikupor

Material	
Bikupor i trä	33 %
Lätta bikupor	43 %
Båda materialen blandat	24 %
Lådstorlek	
Langstroth	43 %
Farrar	33 %
Använder båda lådstorlekarna	21 %
Någon annan	3 %

Invintring

Utrymme för invintring	
Jag invintrar bikuporna med en låda	47 %
Jag invintrar bikuporna med två lådor	66 %
Utrustning för invintring	
Jag invintrar bina på Langstroth-lådor	54 %
Jag invintrar bina på Farrar-lådor	39 %
Jag invintrar bina på en Lg+F-kombination	9 %
Jag invintrar samhällen också inomhus	5 %

VIIPPI ALTONEN

Under 10 procent framställer vidareförädlade biprodukter. Exempel på sådana produkter är krämer som innehåller honung, läderfett, tändbitar, propolisextrakt, perga, senap eller marinad med honung, smaksatt honung samt bärgele med honung. Ett par av de svarande berättade att de slutar med vidareförädling på grund av den nya lagen om producentansvar för förpackningar.

TARJA OLLIKKA

Pollinerings-tjänsten på Åland

Fruktodlare på Åland känner till nyttan av pollinerings-tjänst.

Cirka 70 % av den totala äppelproduktionen i Finland odlas på Åland men här odlas även päron, plommon, hallon, jordgubbar och andra bär. Vi erbjuder pollinerings-tjänster till våra fruktodlare och tack vare detta ökar skörden per hektar. Under hösten gjorde vi en förfrågan åt biodlare och fruktodlare om hur pollinerings-tjänster fungerar.

Olika biodlares kupor i samma trädgårdar

Undersökningen genomfördes bland sex fruktodlare och sex biodlare som erbjuder betalda pollinerings-tjänster. Intervjuade biodlare äger 16–80 bikupor. Tre av dom använder alla sina bisamhällen för pollinerings och tre bara en del. Intervjuade odlare har inga egna bikupor för pollinerings men det finns även odlare på Åland som äger bikupor enbart för pollinerings. Enskilda odlare har cirka två bikupor per hektar för pollinerings även om det rekommenderade antalet kupor för vissa växter är högre. På Åland pollineras det mest äppel men det finns även lite pollinerings av päron, plommon och hallon.

I vissa fruktträdgårdar finns bikupor från flera biodlare som känner varandra personligen. Avståndet mellan kuporna är 0–500 m. På Åland står nästan alla bikupor som erbjuder pollinerings-tjänster på plats året runt. Pollinerings är en betald tjänst. Tidigare sattes priset för pollinerings som ett fast belopp men för närvarande för-

handlar biodlaren priset för pollinerings med fruktodlaren. Vissa biodlare tycker att priset på pollinerings är rimligt, men vissa är missnöjda med ersättningen.

Bin måste tas i beaktans redan vid etablering av trädgårdar

Ur de flesta biodlares synvinkel skulle samarbetet och kommunikationen kunna förbättras. Det är nödvändigt att tänka på beredningen och placeringen av binas livsmiljöer redan vid etablering av nya fruktträdgårdar. Ur fruktodlarnas perspektiv fungerar samarbetet bra och de är medvetna om binas betydelse i fruktträdgårdar och deras positiva påverkan på skörden. Även vid planeringen av en ny fruktträdgård tar de i beaktans antalet bikupor som kommer att behövas.

Biodlarna tänker att det är nödvändigt att utveckla kommunikationen med odlarna och försöka höja priset på pollinerings. Inkomsten från pollinerings är viktig speciellt för biodlare som får sin huvudsakliga inkomst från biodlingen. Biodlarna ser också ett problem med att många biodlare inte är intresserade av att erbjuda pollinerings-tjänster. Så vi måste fundera på hur samarbetet mellan biodlare och fruktodlare skall fortsätta.

TEXT MARCELA SUCHA, ÅLAND

Pölytyspalvelua Ahvenanmaalla

Ahvenanmaan hedelmänviljelijät tuntevat mehiläispölytyksen hyödyt.

Mehiläistarhaaja **Marcela Sucha** teki SML:n pyynnöstä kyselyn Ahvenanmaan hedelmänviljelijöille ja mehiläistarhaajille alueella toteutettavasta pölytyspalvelusta. Noin 70 prosenttia kotimaisista omenoista kasvatetaan Ahvenanmaalla. Niiden lisäksi alueella tuotetaan päärynöitä, luumuja, vadelmia, mansikoita ja muita marjoja. Syksyllä 2023 toteutetussa kyselyssä selvitettiin pölytyspalvelujen toimivuutta ja mehiläistarhaajien ja hedelmänviljelijöiden tyytyväisyyttä palveluun.

Usean tarhaajan pesiä samoilla viljelmillä

Kyselyssä haastateltiin kuutta hedelmänviljelijää ja kuutta pölytyspalveluja tarjoavaa mehiläistarhaajaa. Mehiläistarhaajat omistivat kukin 16–80 pesiä, ja kolmella tarhaajista oli pelkästään pölytyspesiä. Kyselyyn vastanneilla viljelijöillä ei ollut omia mehiläispesiä, vaikka Ahvenanmaalla viljelijät saattavat pitää itsekin mehiläisiä pölytystä varten. Viljelmillä pölytyspesiä on keskimäärin kaksi hehtaaria kohden, vaikka joillakin kasveilla suositeltu pesimäärä olisi suurempi. Pölytyspalvelua toteutetaan enimmäkseen omenatarhoilla mutta myös päärynä-, luumu- sekä vadelmaviljelmillä.

Ahvenanmaalla samalla viljelmällä saattaa joskus olla usean tarhaajan pesiä. Yhteistyö onnistuu, sillä tarhaajat tuntevat toisensa.

Tarhojen välimatka on 0–500 metriä, ja lähes kaikki pölytyspesät ovat pysyväillä tarhapaikoilla ympäri vuoden. Ahvenanmaalla pölytyspalvelu on maksullista. Aiemmin pölytyspalvelulle sovittiin vakihinta, mutta nykyään mehiläistarhaajat neuvottelevat hinnan hedelmänviljelijöiden kanssa tapauskohtaisesti. Osa tarhaajista pitää hintaa kohtuullisena, jotkut ovat korvaukseen tyytymättömiä.

Mehiläiset huomioon jo hedelmätarhoja perustettaessa

Yhteistyö tarhaajien ja viljelijöiden kesken sujuu pääosin hyvin, vaikka tarhaajat arvioivat, että viestintää viljelijöiden kanssa pitäisi parantaa. Lisäksi mehiläisten elinympäristöä ja pesien sijoittelua viljelmille tulisi miettiä jo hedelmätarhojen perustamisvaiheessa. Viljelijät ovat tietoisia mehiläisten vaikutuksesta satoon, ja he ottavat pölytyspalvelun tarpeen kasvun huomioon uusia hedelmätarhoja perustaessaan.

Pölytystyöstä saatu tulo on tärkeää erityisesti päätoimisille mehiläistarhaajille. Heidän mielestään olisikin tärkeää kehittää yhteistyötä viljelijöiden kanssa ja nostaa pölytyspalvelun hintaa. Monet tarhaajat eivät ole kiinnostuneita pölytyspalvelusta, mikä nähdään mehiläishoitoyhdistyksessä haasteena. Onkin pohdittava, miten tarhaajien ja viljelijöiden yhteistyö saadaan jatkamaan sujuvana.

KÄÄNNÖS ANNELI SALONEN

VIRPI AALTONEN

FÖREKOMSTEN AV AMERIKANSK YNGELRÖTA I ÅLÄNDSKA BISAMHÄLLEN

I höstas genomfördes en undersökning av amerikansk yngelröta på Åland. Spår av yngelröta hittades inte, men senare hittades yngelröta hos en biodlare som inte deltog i undersökningen. Förhoppningen är att renoveringen ska förhindra spridningen av sjukdomen.

År 2023 fick biodlare på Åland möjlighet att delta i ett projekt om förekomsten av sporer av amerikansk yngelröta i deras bikupor. Honungsproven testades med avseende på förekomst av sporer av bakterien *Paenibacillus larvae* som orsakar sjukdom. Deltagandet i projektet var frivilligt och kostnadsfritt.

Totalt 16 biodlare från olika håll i Åland deltog i projektet. Önskemålet var att proverna togs direkt från yngellådan. Det var också möjligt att lämna ett prov taget från skatllådan eller från honung på burk, eftersom man invintrar bisamhällen i slutet av juli och augusti och biodlaren vill kanske inte störa de invintrade bina. Proven skickades till Livsmedelsverkets laboratorium i Kuopio där man konstaterade att alla prov var negativa. Med tanke på antalet aktiva medlemmar i vår förening anser vi att antalet prov är representativt, även om vi hade hoppats på ett större intresse. Intressant nog, 2021–2022 testades Åland för förekomst av yngelröta och prov togs från cirka 800 bikupor. Även i detta fall var proven negativa.

Trots dessa tester hittade vi ett par bikupor med kliniska symtom på yngelröta hösten 2023. Ägaren informerades om saneringsmetoden och vi hoppas att smittan inte sprider sig ytterligare. Därefter analyserade vi proven från 44 bikupor från det omgivande området och de var negativa. Trots de negativa testerna oroar upptäckten av kliniska symtom oss. Därför kommer vi definitivt att fortsätta testa misstänkta bikupor och vår förening fortsätter att utbilda våra medlemmar i frågan om bisjukdomar. ●

TEXT MARCELA SUCHA, ÅLAND

Lapplands pollinatörer

Pollinatörer i Lapplands fjäll måste ha speciella egenskaper. I dessa arktiska förhållanden är flugor och mygg de viktigaste grupperna pollinatörer, men även några arter av honungsbin och humlor har anpassat sig till fjällnaturen.

I övriga Finland är bin, och särskilt humlor, de viktigaste pollinatörerna. I fjällområdena är situationen en annan. Där är de dominerande pollinerande arterna flugor, och i någon mån myggor. "Egentliga flugor, som liksom husflugan är företädare för familjen Muscidae, är bland de vanligaste pollinatörerna i fjällmiljö, sett till sin mångfald och sitt individantal. De är förstas vanliga här i söder också, men här väcker de ingen uppmärksamhet eftersom de omges av så många andra arter", säger **Jere Kahanpää**, koordinator på Naturhistoriska centralmuseet. Vid sidan av egentliga flugor utgörs en annan grupp pollinatörer av dansflugor som är bara 3–5 mm långa.

I jämförelse med lurviga humlor känns flugor som ganska anspråkslösa pollinatörer. "Sett till individen är flugan förstas en mindre effektiv pollinatör än ett honungsbi eller en humla, men de flugor som syns på blommor i Lappland är alldeles täckta av pollen, så visst blir växterna pollinerade ändå", konstaterar Kahanpää.

Nektar för framgångsrik fortplantning

Vuxna flugor äter pollen och nektar. Till skillnad från humlor och fjärilar har de ingen sugsnabel, så de snarare lapar i sig än suger nektar från blommorna. Växter som pollineras av flugor har därför i typfallet öppna, grunda blommor. Ofta är de också vita. I Skogslappland är typiska favoriter bland flugor flockblommiga växter, såsom hundkåx.

Näringen från blommorna är viktig för vuxna egentliga flugor, eftersom de inte kan fortplanta sig alls, eller i varje fall inte effektivt, om de inte får i sig dessa proteiner och kolhydrater. Visserligen får vissa flugarter de näringsämnen de behöver från honungsdagg eller kadaver. Flugor ger inte sin avkomma nektar eller pollen.

Myggor utgör den andra viktiga gruppen pollinatörer i Lappland. Det är främst de som pollinerar exempelvis hjortron. "Helt vanliga myggor besöker blommor", påpekar

Kahanpää. Både hanar och honor vill ha nektar, men honorna behöver därtill få i sig blod. Näringen från blommorna ger mer effektiv fortplantning också hos myggan. "Vanligen kan de därigenom producera fler könsceller och para sig fler gånger."

Återanvänder lämlars bohålor

Humlor är uppseendeväckande pollinatörer i Lappland, och vissa nordliga arter har anpassat sig just till den arktiska naturen. Fem humlearter har specialiserat sig på fjällmiljöer: lapphumla, berghumla, fjällhumla, alhumla och polarhumla. Den vanligaste av dessa är lapphumlan som förekommer norr om Rovaniemi. Den är en av de viktigaste pollinatörerna för bärväxter på myrar och björkbevuxna fjällmarker. Vid högsommar sprider hanar som flyger i videsnåren ett linddoftande feromon. En riktig överraskning för vandrare med känsliga näsor!

Lapphumlan har i sin vanliga ljusa färgform gulsvart mellankropp och till övervägande del orange bakkropp. Denna färggranna humla är lätt att känna igen. Artens mörka, svartorange form påminner däremot om berghumla, alhumla och polarhumla, som alla påträffas i fjällen i Norra Lappland. Områdets femte humleart, fjällhumlan, skiljer sig från de föregående genom att dess färgsättning domineras av gult. Den påminner mer om arter inom gruppen lundhumlor.

Alla arktiska humlearter som påträffas hos oss anlägger sina bon i antingen sor-kars eller fjälllämlars bohålor. Samhällena består i dessa karga förhållanden av färre än 50 individer, och näringen kommer från bland annat vide, odon, blåbär, lappljung, fjällskära, fjällvedel, gullris och mjölkört.

Att träffa på en humla i Finska armen fordrar tur

En vandrare i naturen i Finska armen kan med riktigt god tur hitta ytterligare två sällsynta nordliga arter: tundrahumla eller fjällmurabi. Tundrahumlan är den största humlearten som förekommer hos oss. Den-

Också honungsbin besöker hjortronblommor, men hjortron pollineras främst av myggor.

Bland de humlor som anpassat sig till arktiska förhållanden är lapphumlan den vanligaste hos oss. Dess vanliga form är lätt att känna igen på den breda orange randen på bakkroppen. Bild: Pekka Malinen / Laji.fi

na tjockpalsade art har främst observerats på högfjällen Malla och Saana i Enontekiö.

Till skillnad från när det gäller humlor finns det nästan inga arter av solitära bin som är begränsade till norra delen av landet, fastän många arter med stor utbredning också förekommer i Lappland. "Fjällmurarbi som lever på högfjällen i Kilpisjärvitrakten är hos oss den enda solitära biarten som är nära förknippad med fjällmiljön. Arten har påträffats bara i Finland och i Abisko i Sverige", berättar **Juho Paukkunen**, stekelexpert på Luomus. Både tundrahumlan och fjällmurarbi räknas som sårbara arter. ●

TEXT VIRPI AALTONEN

Källa: Parkkinen S., Paukkunen J. och Teräs I.: Suomen kimalaiset, Docendo 2018.

PARNINGSSTATION MED VARROARESISTENTA DRÖNARE I RUOVESI

Parningsstationen i Ruhala i Ruovesi börjar erbjuda renrasig parning med varroaresistenta drönare.

På många håll i världen bedrivs avel för att få fram en varroaresistent bistam. Kampen mot varroa har ökat intresset för att utveckla bekämpningsmetoderna men också för att stärka binas motståndskraft mot varroakvalster. Intresset för att avla fram varroaresistenta drönare har vuxit, eftersom allt fler kvalsterstammar har utvecklat resistens mot selektiva bekämpningsmedel. Att öka bekämpningen löser inte varroaproblemet, utan kan leda till ökad förekomst av bekämpningsmedelsrester i honung och andra biprodukter och orsaka stor skada för biodlingssektorn.

Biodlare i Finland övergick redan under andra halvan av 1990-talet till att bekämpa varroa med naturliga syror, eftersom det utvecklades en kvalsterstam med resistens mot tau-fluvalinat, den aktiva substansen i bekämpningsmedlet Apistan som användes på den tiden. Många länder har gått in för en övergång till bekämpning med naturliga syror eller avel för att få fram bin med motståndskraft mot varroa.

Drottningar förs till parningsstationen i parningskuper

Juhani Lundén började under 00-talets första halva att minska varroabekämpningen i sin biodling, och slutade helt med bekämpningen år 2008. Lundéns mål är att erbjuda varroaresistenta bins gener för alla drottningodlare. I Ruovesi har han startat en parningsstation till vilken biodlare mot betalning kan hämta sina drottningar för parning med varroaresistenta drönare. Drottningarna ska levereras i parningskuper. Langstroth- eller Farrar-kupor tas inte emot. Biodlaren kan sköta leveransen själv eller skicka drottningarna med avtalad busstur. Två veckor reserveras för parningen, men man kan även komma överens om en annan tidsperiod.

Det får inte finnas några drönare i parningskupan. Om det ändå förekommer drönare, placeras ett spärrgaller på bikupans fluster. Det finns även drönarnät, men det saknas erfarenhet av att använda den. Om det finns drönare i kupan är det under dagtid omöjligt att öppna den för att avlägsna dem. Ett alternativ till parning är att artificiellt inseminera drottningar med Lundén Resistant-stammens drönare. Drottningarna behöver då koldioxidbehandling dagen därpå. Därför behöver den som transporterar drottningarna vara redo att övernatta i närheten eller hämta drottningarna följande dag.

Runt parningsområdet finns bigårdar med varroaresistenta samhällen. Det är viktigt att parningsstationen hålls ren. Det får alltså bara finnas varroaresistenta drönare i lufrummet. Eventuella andra biodlare i området ombeds att samarbeta.

Parningsstationer i Luxemburg och Belgien förebilder

Det är det första verksamhetsåret, så verksamheten och prissättningen är ännu under utveckling. Förebilder till verksamheten hittas på parningsstationer i andra europeiska länder. Många traditionella parningsstationer ligger på öar eller i dalgångar och drivs av föreningar. När det gäller avel för varroaresistens finns den närmaste förebilden i Fingig i Luxemburg. I ett helt vanligt jordbrukslandskap finns en parningsstation med varroaresistenta VSH-testade drönare. Stationen har grundats inom ramen för ett VSH-projekt i Luxemburg, och att parningen är säker bygger på den stora mängden drönare. Tre kilometer därifrån finns en likadan station i Sélange, på belgiska sidan. ●

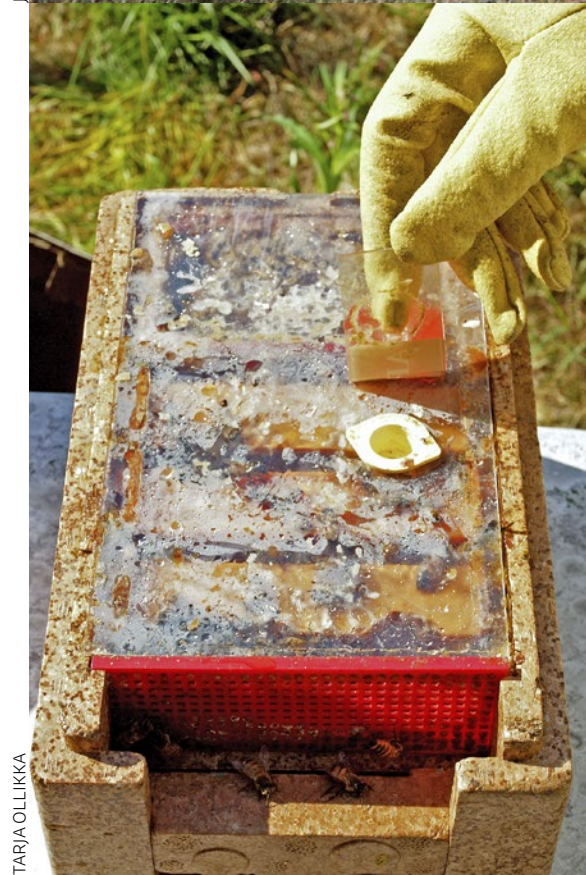
TEXT MARITTA MARTIKKALA OCH JUHANI LUNDÉN

Förfrågningar: Juhani Lundén 0500 632401

Mer information om avel för varroaresistens: aristabeereseearch.org/

JUHANI LUNDÉN ARKIV

TARJA OLLIKKA

Drottningarna ska föras till parningsstationen i parningskuper där det inte finns några drönare. På det sättet finns endast varroaresistenta drönare i parningsstationens lufrum.

DELTA I EN SORTHONUNGS DAG I LEPAA 4.5.2024

FBF och Hämeen Ammatti-instituutti arrangerar lördagen 4.5 en dag på temat sorthonung på yrkesinstitutets campus på adressen Lepaantie 129. Under dagen kommer en producent att berätta om sina erfarenheter av att skörda sorthonung. Vi får ta del av en presentation av FBF:s nya handbok om sorthonung samt lär oss hur olika typer av sorthonung smakar. Dagen avslutas med ett smakigenkänningstest. Utbildare är **Pasi Seikkula** (Lappi-Hunaja), **Lauri Ruottinen** (Hunajaluotsi), **Teija Javanainen** (HAMI) och **Anneli Salonen** (FBF). Programmet inleds klockan 10 och avslutas cirka klockan 16.

Anmäl dig senast 30.4. Utbildningen är gratis, men deltagarna bekostar sina måltider. Kom ihåg att boka din måltid när du anmäler dig. Övernattning på studentboende är möjligt (bekostas av deltagaren).

Anneli Salonen ger mer information om evenemanget: anneli.salonen@hunaja.net eller 050 470 6411. Gå till FBF:s webbplats hunaja.net, avsnittet Tapahtumat, för att se ett utförligare program samt länken till anmälan.

BESÖKSDAG PÅ EN BIPOLLINERAD BÄRODLING 24.5.2024

Projektet Kotimaisia pölyttäjiä kaupallisille puutarhavihjelille (inhemska pollinatörer för kommersiell trädgårdsodling) och Jarvenkylä Oy ordnar 24.5 ett besök på Jarvenkylä bärodlings i Sagu. Besökarna får lära sig mer om bipollinering av bärodlings i växthus och växttunnlar. Därtill ges föreläsningar om pollinatö-

rer och om nya pollineringsmetoder samt en rundtur på gården.

Ett mer utförligt program med tider offentliggörs på webbplatsen för projektet Kotimaisia pölyttäjiä kaupallisille kasvi-huoneviljelmille (endast på finska): hunaja.net/liitto/hankkeet/kpkphanke/tapahtumat

DROTTNINGODLINGSSEMINARIUM I RÄÄKKYLÄ 24-25.6.2024

FBF ordnar i slutet av juni ett seminarium om drottningodling i Rääkkylä i Norra Karelen. Seminariet är öppet för alla och utbildningen är gratis. Deltagarna bekostar dock måltider och inkvartering. Det rör sig om ett praktiskt orienterat seminarium där deltagarna får öva sig i de olika skedena av drottningodling, med början i omlarvning, samt ta del av erfarna drottningodlars råd. Dessutom diskuteras upprätthållande av gott drottningmaterial samt åtgärder och undersökningar i anslutning till aveln. Utbildare är **Veijo Mantsinen**, **Pirjo** och **Harri Tervonen**, seminarieplatsens värdinna **Jaana Nikkilä** samt **Kari Pirhonen** och **Maritta Martikkala**.

Gå till FBF:s webbplats för ytterligare information om seminariet samt anmälningsformulär (avsnittet Tapahtumat). OBS! Ett begränsat antal deltagare ryms med i den ordning de anmält sig. Anmälningen öppnas fredag 3.5 klockan 8.00.

Ytterligare information: rådgivare inom biodling Maritta Martikkala: maritta.martikkala@hunaja.net eller 050 303 0890.

UTBILDNING I ARTIFICIELL INSEMINATION 1-2.7.2024

FBF ordnar i början av juli i Tammerforsregionen en utbildning om artificiell insemination. Utbildare är **Kari Pirhonen**, **Juhani Lundén**, **Timo Rahkola** och **Maritta Martikkala**. Alla som är intresserade av att tillägna sig denna färdighet är välkomna att delta i kursen. På grund av mängden utrustning och antalet utbildare är vi dock tvungna att begränsa deltagarantalet. Utbildningen är gratis, men deltagarna bekostar inkvartering, måltider och resor.

Krav för att delta i utbildningen är att du behärskar grunderna i drottningodling, att du gått igenom det teorimaterial som delas ut i förväg, samt att du deltar i det teoriwebbinarium som ordnas 25.4 kl. 18–20. I de teoretiska delarna går vi igenom uppfödning av drottningar och drönare som ska användas för artificiell insemination.

På FBF:s webbplats finns ett formulär där du anmäler dig till webbinariet och den praktiskt inriktade utbildningen. Ytterligare information: Maritta Martikkala 050 3030890 eller maritta.martikkala@hunaja.net.

VÄLKOMMEN MED PÅ VÅRT SOMMAREVENEMANG FÖR UNGA I ESBO 6.6.2024.

FBF ordnar ett ungdomsevenemang på temat bin torsdagen 6.6 vid Barnkulturcentret Aurora. Välkomna med är alla barn och unga i åldern 12–17 som är intresserade av bin. Deltagarna behöver inte ha tidigare erfarenhet av bin. Om det behövs delar vi in deltagarna i grupper enligt intressen.

Programmet preciseras senare, men vi kommer åtminstone att utforska kulturcentrets bikupor, lära oss mer om humlornas liv och om odling av humlor, samt provsmaka olika sorters honung. Vid tolvtiden äter vi en lätt lunch. Evenemanget börjar klockan 10 och slutar runt klockan 15, och det kostar inget att delta.

Anmäl dig senast 31.5 på det formulär som kommer att publiceras på FBF:s webbplats. Ett mer utförligt program kommer att publiceras på webbplatsen. Ytterligare information fås av **Virpi Aaltonen**: virpi.aaltonen@hunaja.net eller 050 382 2428. Kulturcentret Aurora finns på adressen Träskändavägen 1–3.

Läs mer om enkäten om vinterförluster och svara på nätet

Se nedan de viktigaste frågorna i COLOSS-enkäten som kartlägger vinterförluster och fyll i enkäten på nätet. Varje svar är viktigt!

De främsta metoderna för uppföljning av vinterförluster inom finsk biodling är vårens onlineenkät samt **Lassi Kaukos** telefonförfrågan som främst riktar till yrkesbiodlare. På den här sidan ser du

internet-enkätens viktigaste frågor. Läs igenom frågorna och se till att ha alla nödvändiga uppgifter till hands när du börjar fylla i enkäten online.

Länken till det finskspråkiga enkätformuläret finns på hunaja.net/mehi-laistarhaus, och till det svenskspråkiga på hunaja.net/biodling. Svaren skickas anonymt även till den internationella vinterförlustenkäten COLOSS.

Vi lottar ut ett varroa-test mellan de svarande. Kom ihåg att också fylla i dina kontaktuppgifter och till slut klicka på Skicka, så att ditt svar sparas. Om du har frågor om vinterförluster eller om enkäten, kan du vända dig till vår rådgivare inom biodling: maritta.martikkala@hunaja.net.

Ett varmt tack. Lycka till i utlottningen!

TEXT MARITTA MARTIKKALA

COLOSS-ENKÄT OM VINTERFÖRLUSTER 2023/2024

1. Den ort där din bigård eller de flesta av dina bigårdar finns

- a) den tätort som ligger närmast din bigård
- b) postnumret där din bigård eller de flesta av dina bigårdar finns

2. Hur många bigårdar har du?

4. Hur många produktionssamhällen invintrade du hösten 2023?

5. Orsaker till förluster. Svara o på denna fråga om orsakerna i fråga inte förekommit alls. Varje förlorat samhälle borde läggas i någon av kategorierna.

Hur många invintrade samhällen

- a) förlorade du på grund av **drottningproblem**, det vill säga att samhället var vid liv, men viselöst eller hade puckelyngel
- b) förlorade du på grund av yttre faktorer som t.ex. storm, nedfallna träd, snö, översvämning och stöld. Räkna även med förlorade samhällen till följd av djur som möss, grävlingar och hackspettar
- c) förlorade du på grund av att de var döda eller på grund av att bina hade försvunnit?

8. Hur många av de döda eller tomma samhällena (dvs. de samhällen som du angett under c) i fråga nummer 7)

- a) ... hade många döda bin i eller framför kupan?
- b) ... hade inga eller endast några få döda bin i eller framför en tom kupa?
- c) ... hade döda arbetsbin i cellerna och inget foder kvar i kupan eller inget foder inom räckhåll för bina (= tecken på svältöd)?
- d) ... hade döda arbetsbin i cellerna och foder kvar i kupan?
- e) ... hade inga av de ovannämnda symptomen eller okända symptom?

Observera att du för varje dött samhälle endast kan ange en av punkterna a–e.

9. Hur många av de övervintrade samhällena var svaga (2–3 ramar med bin) efter vintern, men hade en fungerande drottning?

10. Hur många produktionssamhällen

- a) ... hade du våren 2023?
- b) ... har du nu våren 2024?

11. Hur många av de invintrade samhällena hade en ny drottning (dvs. en drottning som parades 2023)?

13. Flyttade du något/några av dina samhällen minst en gång för honungsproduktion eller pollinering under sommaren 2023?

Ja / Nej / Vet ej

14. Observerade du vinglösa bin eller bin med deformerade vingar i dina samhällen under säsongen 2023? Sådana symptom tyder på Deformed Wing Virus (DWV) som sprids genom varroa.

Inte alls / I begränsad omfattning / I stor omfattning / Vet ej

16. Undersökte du dina samhällen för varroa under perioden april 2023–mars 2024? *Ja / Nej / Vet ej*

17. Behandlade du dina samhällen mot varroa under perioden april 2023–mars 2024? *Ja / Nej / Vet ej*

18. Var god och ange i vilken månad och vilket år du undersökte för varroa i dina samhällen och när du påbörjade en åtgärd mot varroa under perioden april 2023–mars 2024.

Metod/produkt	Månad när du började											
	2023											2024
	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Januari	Februari	Mars
Varroauppföljning (t.ex. kvalitetsrens naturliga dödlighet)												
Utskräning av drönarkakor												
Annan bioteknisk metod, såsom fångstring, avlägsnande av yngel, spärrboxmetoden												
Myrsyra – kortvarig förångning (punktbehandling)												
Myrsyra – långvarig förångning (t.ex. myrsyraindräkt duk)												
Oxalsyra – droppmetoden												
Oxalsyra – sublimering (förångning)												
Kommersiell produkt, såsom Hiveclean/Bienenwohl/Varromed												
Tymol												
Annan kemisk substans												
Annan metod												